

**КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ
ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра англійської
філології і філософії мови**

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни**

«Етичні аспекти міжкультурної комунікації»

Спеціальності: Усі

Спеціалізації: Усі

Освітні програми: Усі

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	англійської філології і філософії мови
Факультет	германської філології і перекладу
Викладачі	Комісар Людмила Петрівна, кандидат філософських наук, доцент liudmyla.komisar@knlu.edu.ua
Статус дисципліни	вибіркова дисципліна українознавчого спрямування у контексті світової культури
Курс, семестр	I курс, II семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3 кредити / 90 годин
Мова викладання	українська
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	Аналізується питання етичної компетентності в просторі міжкультурної комунікації та формування особистої моральнісної культури міжнародного спілкування задля реалізації продуктивного спілкування в міжкультурному середовищі. Особлива увага звернена на розкриття специфіки ціннісно-нормативних систем моральності різних культурних регіонів, виявлення ціннісного підґрунтя особливостей норм культури спілкування та етикету з метою забезпечення здатності майбутніх спеціалістів орієнтуватися в специфіці моральнісної культури інших країн. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі. Модуль «Етичний вимір проблем міжкультурної комунікації: національна специфіка моральнісної культури спільноти та моральні засади міжкультурної взаємодії» окреслює поняття етноетики, основні типи ціннісно-нормативних систем моральності, діалогічну етику і проблеми міжкультурної взаємодії.
Мета вивчення дисципліни (Чому це цікаво й потрібно)	Набуття студентами етичної компетентності в просторі міжкультурної комунікації та формування особистої моральнісної культури

вивчати?)	міжнаціонального спілкування задля реалізації продуктивного спілкування в міжкультурному середовищі.
Результати навчання (Чому я навчуся на цій дисципліні?)	Засвоєння курсу дозволить знати: - основні типи ціннісно-нормативних систем моральності; - особливості етосу та моральнісної культури різних націй та культурних регіонів задля досягнення взаєморозуміння у міжкультурних контактах; - специфіку міжкультурної та міжконфесійної культури спілкування та її основні моральні засади та принципи; - правила ділового етикету та особливості етикетної поведінки різних культурних регіонів.
Компетентності (Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)	- Використовувати набуті знання задля формування власної доцільної та коректної поведінки відповідно до вимог конкретної ситуації міжкультурної взаємодії; - здійснювати етичний аналіз та визначати специфіку ціннісно-нормативних систем моральності різних культурних регіонів; - реалізовувати толерантне ставлення до інших культур та їх представників та володіти навичками попередження міжкультурних конфліктних ситуацій; - дотримуватися основних принципів культури міжнаціонального спілкування та орієнтуватися в нормах етикету інших країн.
Види занять і їхній розподіл за годинами	Лекції (10 год), практичні (20 год), самостійна робота (60 год).
Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни	Модуль «Етичний вимір провідних проблем міжкультурної комунікації в цифровому світі»: 1. Витоки етики як практичної філософії. Методологічні підстави прикладної орієнтації етики. Метаетика та її основні тренди. Основні принципи етичної регуляції: історичні та сучасні моделі. 2. Історія виникнення і розвитку міжкультурної комунікації. Види та форми міжкультурної комунікації. Процес сприйняття та основні проблеми в сучасних моделях міжкультурної комунікації. 3. Поняття етноетики: мораль і спільноти. Універсальність та спільнотність як альтернативні підходи до суті моралі: універсалістська макроетика та комунітаризм. Проблема самовизначення особистості в просторі національної культури. Етика міжнаціональних стосунків. 4. Культура і культурне різноманіття світу. Культурна своєрідність та ідентичність. Масова культура як уніфікаційна стратегія в глобальній міжкультурній комунікації. 5. Поняття та стратегії акультурації. Одновимірна та двовимірна акультурація. «Культурний шок». Концепція міжкультурної взаємодії та акультураційні стратегії Дж. Беррі: асиміляція, сегрегація, маргіналізація та інтеграція. «Культура А» та «культура Б» як модель розуміння феномена міграції. Відкритість проблеми міграції в сучасному світі. 6. Рецепція акультураційних процесів у сучасному кінематографі: кроскультурне занурення на прикладі аналізу тематичного кінодискурсу. 7. Феномен «транзитної культури». Постколоніальна травма та ресинтмент. «Український транзит» (Т. Гундорова): Майдан як революція і перформанс. Біополітика і посттоталітарне покоління. 8. Стереотипи і забобони в міжкультурній взаємодії та їх розпізнавання і аналіз. Поняття авто- і гетеростереотипів. Толерантність як основний принцип міжнаціонального та міжконфесійного спілкування. 9. Прикладні виміри міжкультурної комунікації. «Знайомтесь – Україна». «Знайомтесь – Польща» (Чехія, Італія, Німеччина, Японія чи

	<p>будь-яка інша країна світу за вибором студента).</p> <p>10. Діалогічна етика в світлі проблем міжкультурної взаємодії. Культура міжнаціонального спілкування та етикет. Професійна етика та культура ділового спілкування</p>
	<p>50 балів (семінарські заняття) + 50 балів (МКР) =100 балів</p> <p>90-100 А зараховано</p> <p>82-89 В зараховано</p> <p>75-81 С зараховано</p> <p>66-74 D зараховано</p> <p>60-65 Е зараховано</p> <p>1-59 FX не зараховано</p>
Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)	Наявність базових знань на рівні повної загальної освіти з історії, культурології, української та англійської мов
Навчально-методичне й інформаційне забезпечення	<p>Основна (базова):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Беля, В., Комісар, Л. (2024). Трансформації цінностей в оптиці українського воєнного дискурсу: від імперативів до вартостей. <i>Український воєнний дискурс: полілог жанрів і стилів</i> : колективна монографія [загальна редакція: Ізотова Н. П., Потапенко С. І.]. Київ: Видавничий центр КНЛУ. С. 33-47. 2. Горбач, Н. В. (2024). Міжкультурна комунікація: <i>навчально-методичний посібник</i>. Запоріжжя: Запорізький національний університет. URL: https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=198741&forceview=1 3. Гундорова, Т. (2024). <i>Транзитна культура і постколоніальна травма</i>. Київ: Віхола. 4. Іщенко, О. М. (2022). Акультураційний процес у сучасному кінематографі. <i>Young Scientist, Серія: Культурологія, 10 (110)</i>, 143-149. URL: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-10-110-28 5. Комісар, Л.П. (2022). Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. <i>Вісник Національного авіаційного університету</i>. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (35). 43-48. URL: https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/16536 6. Комісар, Л.П. (2023). Нові горизонти дискурсу ідентичності як виклик ребрендингу універсалістської макроетики. <i>Вісник Національного авіаційного університету</i>. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (37). С. 41-46. URL: https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/view/17573 7. Пінкер, С. (2022). <i>Добрі янголи людської природи</i>. Чому в світі панувало насильство і чи стало його менше? / Пер. з англ. О. Ємельянової. Київ: Наш формат. 8. Снітинський, В.В. (2022). <i>Діловий етикет у міжнародному бізнесі</i>: навчальний посібник: рек. МОН України. МОН України. Львів: Магнолія. 9. Х'юмер, М. (2024). Етика / <i>Знання. Реальність. Цінність</i>: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх; пер. з англ. М. Є. Бистрицького. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА. С. 267-367. 10. Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. <i>International Journal of Intercultural Relations, 29</i>, 697-712. URL: https://sim1001.telug.ca/telugDownload.php?file=2019/03/Acculturation-Living-successfully-i_2005_International-Journal-of-Intercult.pdf <p>Додаткова:</p> <p>Навчально-методична:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аболіна, Т.Г., Нападиста, В.Г., Рихліцька, О.Д та ін. (2012). <i>Прикладна етика</i>. Навчальний посібник / За наук. ред. Панченко В.І.

К.: «Центр учбової літератури».

2. Бойчук, В. С. (2023). Міжкультурна комунікація як наукова проблема: напрями дослідження. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки*, (355), 161-172.

3. Бралатан, В.П., Гуцаленко, Л.В., Здирко, Н.Г. (2021). *Професійна етика: Навч. посіб.* / В.П. Бралатан та ін. К.: Центр учбової літератури.

4. Гриценко, Т., Гриценко, С., Іщенко, Т. (2019). *Етика ділового спілкування*. К.: Центр навчальної літератури. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/etika-dilovogo-spilkuvannja.html>

5. Комісар, Л. (2023). Ідентичність як відкрите питання: аксіологічна призма. *Філософія людяності в освіті, науці та житті: збірник наукових матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті професора Анатолія Олексійовича Приятельчука (м. Київ, 12 травня 2023 року) / ред. кол. А.Є. Конверський, Л.В. Губерський, [та ін.]. Київ: ВАДЕКС. 78-80.*

6. Малахов, В. (2006). *Етика спілкування: Навч. посібник*. К.: Либідь.

7. Поведінкова етика. (2021). / Серія університетських модулів: *Доброчесність та етика*. Організація Об'єднаних націй. Відень. URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_8_final_UKR.pdf

8. Тарасюк, І. В. (2021). Стратегії акультурації мігрантів у контексті міжкультурної взаємодії. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал*, 13, 20–24. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/article/view/3203>

9. Тофтул, М.Г. (2024). *Сучасний словник з етики*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.

10. Шиманова, О. (2022). *Етика і професійна етика : Навч.-метод. посіб.* Львів: ПП Сорока Т. Б.

11. Berry, J. W. (1980). Acculturation as varieties of adaptation. *Acculturation: Theory, models and findings* / Ed. Padilla A. Boulder : Westview. P. 9–25.

Першоджерела для читання:

1. Аристотель. (2002). *Нікомахова етика* / Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк. К.: «Аквілон-Плюс».

2. *Культурні цінності Європи*. (2014). / За ред. Ганса Йоаса та Клауса Вігандта; Пер. з нім. К.: ДУХ І ЛІТЕРА.

3. Кристева, Ю. (2004). *Самі собі чужі* / Пер. з фр. З.Борисюк. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи».

4. Тейлор, Ч. (2013). *Етика автентичності* / Пер. з англ. К.: Дух і літера.

5. Франкл, В. (2020). *Людина в пошуках справжнього сенсу*. / Переклад з англ. О. Замойської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

6. Фромм, Е. (2019). *Втеча від свободи*. / Переклад з англ. М. Яковлева. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

7. Фромм, Е. (2020). *Мати або бути?* / Переклад з англ. Г. Яновської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

Додаткові Інтернет-ресурси:

1. Електронна бібліотека Гумер. URL: <http://www.gumer.info/>

2. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато літератури з етики: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: <http://ihtika.netl>

3. Філософська енциклопедія Станфордського університету.

	(Англійською мовою). URL: http://plato.stanford.edu/
<p>Форми і способи поточного та семестрового контролю</p>	<p>Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”). Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.</p> <p>Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі <i>вхідного поточного, рубіжного, модульного та підсумкового семестрового контролю</i> (заліку).</p> <p>Форми та критерії оцінювання студентів:</p> <p>Семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».</p> <p>У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50.</p> <p>Форми семестрового оцінювання студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.тест; 2. індивідуальні та колективні проекти; 3.усне і письмове опитування; 4. колоквіум; 5. експрес-контроль; 6. задачі з логіки. <p>Виконання МКР. МКР передбачає використання як загально-філософських, так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.</p> <p>Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі у такий спосіб:</p> <p>«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;</p> <p>«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);</p> <p>«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;</p> <p>«2» («незадовільно») - 20 балів: містить помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;</p> <p>0 балів: відсутність відповіді.</p> <p>Підсумкове оцінювання: залік</p> <p>Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий</p>

рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови, протокол № 17 від «12» травня 2026 р

Завідувач кафедри

проф. Ізотова Н.П.